

Dagelijks leven in dagboeken uit de oorlogstijd

Vrijdag 31 maart 2017

CegeSoma/OD4 Rijksarchief (Conferentiezaal) – Brussel

De **workshop** 'Dagelijks leven in dagboeken uit de oorlogstijd' vindt plaats in het kader van het FWO-project *Dagelijks leven en crisis in literaire dagboeken. Een multiperspectivische lezing van dagboeken uit de Tweede Wereldoorlog* (VUB-CegeSoma-UGent-UAntwerpen).

Deze workshop wil peilen naar de betekenis van het dagelijks leven (ontspanning, voedsel, sociale contacten, mobiliteit, ...) in oorlogstijd. Hij stelt **twee vragen** centraal: wat houdt dagelijks leven tijdens de oorlog in en wat kunnen dagboeken als bron bijdragen tot de studie ervan?

De nadruk wordt tevens gelegd op een **methodologische reflectie** over het gebruik van dagboeken als bron: welke informatie bevatten dagboeken die we uit andere bronnen moeilijker kunnen halen? Welk soort dagboeken is bruikbaar voor de reconstructie van het dagelijks leven? Verandert het genre van karakter door de oorlog?

In de uiteenzettingen van de experts worden de centrale vragen telkens uit een ander perspectief behandeld. Aan het einde van de dag wordt de methodologische reflectie door middel van een **rondetafelgesprek** verder uitgediept.

PROGRAMMA

10.30u – Onthaal

- 11.00u - **Janna Aerts (VUB)**: welkomstwoord en korte uiteenzetting van het FWO-project (doelstelling, corpus, aanpak)
- 11.30u - **Sophie De Schaepdrijver (Penn State University/University of Kent)**: 'Waarneemster tussen werelden: het Brusselse dagboek van Mary Thorp, 1916-1919'
- 12.00u - **Conny Kristel (NIOD)**: 'Dagboekschrijvers als rapporteur. Nederlandse (oorlog)dagboeken 1914-1918'
- 12.30u – 13.30u – **Lunch**
- 13.30u - **Marnix Beyen (UA)**: 'Wanneer kleine geschiedenissen groot worden (en grote geschiedenissen klein). Over het belang van dagboeken voor historici'
- 14.00u - **Dirk Luyten (CegeSoma)**: 'Dagelijks leven en sociale positie van de auteur tijdens de bezetting: enkele historiografische ankerpunten'
- 14.30u - **Nico Wouters (CegeSoma /OD4 Rijksarchief, UGent)**: 'Een verkenning van de collectie niet-literaire dagboeken WO II van CegeSoma'
- 15.00u - **Janna Aerts/Hans Vandevoorde (VUB)**: 'Vlaamse verenigingen in de spiegel van dagboeken van literaire schrijvers uit WOII'
- 15.30-16.00u - Koffiepauze

16.00u-16.45u - **Rondetafel** (moderator): Janna Aerts (VUB)

PRAKTISCHE INFORMATIE

Open voor het publiek, maar beperkt (**max. 15 personen naast de sprekers**). Deelname is gratis maar vooraf inschrijven is verplicht via email bij isabelle.delvaux@cegesoma.be.

Voor meer informatie over het lopende onderzoek of het programma: Janna.Aerts@vub.ac.be.

De taal van de workshop is Nederlands.

Plaats: De conferentiezaal van CegeSoma (OD4 Rijksarchief), Luchtvaartsquare 29, 1070 Brussel.

BIOGRAFIEËN VAN DE SPREKERS

Janna Aerts

Titel: 'Vlaamse verenigingen in de spiegel van dagboeken van literaire schrijvers uit WOII'

BIO: Janna Aerts studeerde Taal- en Letterkunde: Nederlands-Engels aan de VUB en bracht in 2014 een semester door aan University College Londen. Sinds 1 oktober 2015 is ze als onderzoekster verbonden aan de VUB (LIST, CLIC, SEL) en werkt ze aan het FWO-project 'Dagelijks leven en crisis in schrijversdagboeken. Een multiperspectivistische lezing van dagboeken uit de Tweede Wereldoorlog'.

Marnix Beyen

Titel: 'Wanneer kleine geschiedenissen groot worden (en grote geschiedenissen klein). Over het belang van dagboeken voor historici'

BIO: Marnix Beyen studeerde geschiedenis aan de universiteit van Leuven en doceert hedendaagse politieke geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen. Zijn onderzoek richt zich op de politieke en culturele representatie van naties in het negentiende- en twintigste-eeuwse Europa. Tot zijn belangrijkste publicaties behoren: *Oorlog en Verleden. Nationale geschiedenis in België en Nederland, 1938-1947* (2002), en (samen met Brecht Deseure, red.) *Local Memories in an Age of Nationalization and Globalization* (2015).

Sophie De Schaepdrijver

Titel: 'Waarneemster tussen werelden: het Brusselse dagboek van Mary Thorp, 1916-1919'

BIO: Sophie De Schaepdrijver, professor moderne Europese geschiedenis aan Pennsylvania State University (USA), is een historica gespecialiseerd in de Eerste Wereldoorlog met een bijzondere interesse voor gender, sociale klasse, taalgebruik en militaire bezettingen. Haar meest recente boeken zijn *Military Occupations in the First World War* (red., 2014); *Bastion: Occupied Bruges in the First World War* (2014); *Gabrielle Petit: The Death and Life of a Female Spy in the First World War* (2015) en *An English Governess in the Great War: The Secret Brussels Diary of Mary Thorp* (met Tammy Proctor; gepland voor 2017). In 2016-2017 bekleedt ze een Leverhulme Visiting Professorship aan de University of Kent (UK), waar ze een reeks lezingen geeft over militaire bezettingen tijdens de Eerste Wereldoorlog: <http://www.gatewaysfww.org.uk/news/enemy-rule-seeing-first-world-war-through-lens-military-occupations>.

Conny Kristel

Titel: 'Dagboekschrijvers als rapporteur. Nederlandse (oorlog)dagboeken 1914-1918'

BIO: Conny Kristel is historicus en als senior-onderzoeker verbonden aan het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocide Studies in Amsterdam. In 1998 verscheen haar proefschrift *Geschiedschrijving als opdracht. Abel Herzberg, Jacques Presser en Loe de Jong over de jodenvervolging*. Zij publiceert regelmatig over de geschiedenis en nasleep van de Jodenvervolging en over de Eerste Wereldoorlog. Daarnaast redigeerde zij diverse bundels, waaronder twee over de terugkeer en opvang van oorlogsslachtoffers na de Tweede Wereldoorlog. Onlangs verscheen *De oorlog van anderen. Nederlanders en oorlogsgeweld, 1914-1918*. Dagboeken waren een belangrijke bron voor deze studie.

Dirk Luyten

Titel: 'Dagelijks leven en sociale positie van de auteur tijdens de bezetting: enkele historiografische ankerpunten'

BIO: Dirk Luyten is doctor in de geschiedenis (VUB) en sinds 1999 onderzoeker bij het CegeSoma. Hij is promotor van het IUAP project 'Justice and populations', is projectleider voor België van "Societies under German Occupation – Experiences and Everyday Life in World War II" (Herder-Institut/Bergische Universität Wuppertal) en volgt de privacy-problematiek op voor het project European Holocaust Research Infrastructure. Hij is tevens het aanspreekpunt voor The Belgian War Press. Zijn onderzoeksdomeinen zijn het corporatisme, de economische collaboratie en de repressie ervan, de geschiedenis van het sociaal beleid en de geschiedenis van het recht.

Hans Vandevoorde

Titel: 'Vlaamse verenigingen in de spiegel van dagboeken van literaire schrijvers uit WOII'

BIO: Hans Vandevoorde is hoofddocent Nederlandse letterkunde aan de Vrije Universiteit Brussel. Publiceert over de literatuur en cultuur van de negentiende en twintigste eeuw en over hedendaagse poëzie. Hij is editor van het *Cahier voor Literatuurwetenschap* en coördineert samen met Lars Bernaerts & Bart Vervaeck de alliantieonderzoeksgroep SEL (Studiecentrum voor Experimentele Literatuur). Hij werkte over dagboeken van Stijn Streuvels, Maurice Gilliams, Willy Roggeman en anderen. Momenteel schrijft hij een 'institutionele' biografie van August Vermeylen (1872-1945) en zijn generatie.

Nico Wouters

Titel: 'Een verkenning van de collectie niet-literaire dagboeken WO II van CegeSoma/OD4 Rijksarchief'

BIO: Nico Wouters is hoofd Academische Activiteiten bij CegeSoma/OD 4 ARA. Hij is ook gastprofessor aan het dep. Geschiedenis, Honorary Research Fellow bij Kent University en co-hoofdredacteur van het Belgisch Tijdschrift van Nieuwste Geschiedenis. Zijn wetenschappelijke interessevelden zijn de Tweede Wereldoorlog en de rol van staten en overheden in de constructie van geschiedenis en herinnering (met betrekking tot de Eerste- en Tweede Wereldoorlog en *Transitional Justice*). Enkele recente publicaties: *Mayoral Collaboration under Nazi Occupation: Belgium, the Netherlands and the France (1938-1946)*, (Basingstoke/New York 2016); met Koen Aerts (eds.), *Mondelinge geschiedenis in België en de (de-) constructie van collectieve herinnering. Themanummer Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 92 (2), 2014; (als editor), *Transitional Justice and Memory in Europe (1945-2013)*, Intersentia, Antwerp/Cambridge, 2014.